

ВЛИЯНИЕТО НА ЧЕТВЪРТАТА ИНДУСТРИАЛНА РЕВОЛЮЦИЯ ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ

В края на 2016 г. излезе новата книга¹ на проф. д-р ик. н. Данаил Данаилов - дългогодишен преподавател в катедра „Международни икономически отношения и бизнес“ към УНСС и негов ректор от 1980 до 1987 г. Тя е посветена на въздействието на четвъртата индустриална революция върху икономиката и обществото. Фокусът, който поставя проф. Данаилов в труда си, е върху изключително актуалните проблеми, които произтичат от промяната в естеството на два вида отношения: човек-машина и човек-човек. Авторът дефинира взаимодействието между машината и човека като отношения на „роботи срещу хора“. Другата важна промяна е в отношенията между хората в обществото, чиято същност е определена като „капитали срещу труда“. Идеята за книгата се базира върху доклада на основателя и президент на Световния икономически форум Клаус Шваб „Четвъртата индустриална революция – „роботи срещу хора“, представен на 21 януари 2016 г., но това което я прави особено ценна е акцентът върху последиците за България и възможните политики.

Поставените в книгата проблеми са групирани в четири глави.

В първата глава са определени предизвикателствата на четвъртата индустриална революция. Те се свързват с новия световен ред, който съвременните технологии налагат. Обобщени са първите реакции на Световния икономически форум в Давос от 2016 г., както и тези в Европа.

Във втората глава са дискутирани отношенията между труда и капитала в дигитална среда на обновяване. С много данни и фактология са представени капиталите и капиталовите съотношения в България и възможните нови решения, свързани с дигитализацията. Дискутирана е зависимостта на труда от капитала. По-конкретно са анализирани еврокапиталите за дигитализация, публичните заеми, (определени като алергични към дигитализацията на икономиката), както и преките външни инвестиции като външен фактор за икономически растеж. Представена е матрица на зоните за икономически растеж в България, а капиталите в банките са разгледани като ресурси за бизнеса и потреблението. Характеризирани са банковите рискове при дигитализацията на икономиката. С много патос е дискутирана бедността в България, а също и диспропорциите между труда и капитала, бюрокрацията в Европейския съюз и корупцията в страната като задълбочаващи зависимостта на труда от капитала и противоположни за дигиталния бизнес.

Третата глава е посветена на идентифицирането на новите предизвикателства, породени от четвъртата индустриална революция, и посланията на Давос от 2016 г. за необходимостта от реакция. В подзаглавие проф. Данаилов

---

¹ Данаилов, Д. (2016). Четвъртата индустриална революция. Роботи срещу хора, капитали срещу труда. Предизвикателства пред България. С.: ИК – УНСС, 166 с.

заявява, че българската икономика не е готова за дигитализация, че е нужна нова политика. Във връзка с това са обобщени външни експертни мнения, които разглеждат дигитализацията като предпоставка за конкурентоспособността на икономиката. Като български браншове с шансове в дигитална среда са определени информационните технологии, аутсорсингът, химическата промишленост и минерално-суровинният сектор. В първите два се отчита по-бърза дигитализация, но не и с очертаната в Давос скорост, която би довела до промяна. Специален акцент е поставен върху финансовата криза в България (2010-2015 г.). Нейните последици са характеризирани като трайни бюджетни дефицити, които вече имат формата на бюджетни спирали и водят до нарастване на публичния дълг на 100 лв. БВП. Тези тенденции възпрепятстват дигитализацията на икономиката.

Друг важен проблем, дискутиран в книгата, е дигитализацията на банковата система и на банките в България. Проф. Данаилов определя общата капиталова конфигурация на банковата система и тенденциите към дигитализация. Направена е диагноза на банковите разрези и съотношения в банките и банковата сфера на България. Авторът характеризира качеството на активите и стрес-тестовите, достигайки до извода, че дигитализацията на банките е подценена. Определено е състоянието на финансовия сектор, на международните одити и на дигитализацията на пенсионните и застрахователните дружества.

Накрая са изведени фундаменталните промени, които четвъртата индустриална революция налага. На първо място, това са изменения в потреблението, продуктите, иновациите и физическия свят, а на следващо - сливането на цифровия, човешкия и физическия свят. Разбиването на традиционните структури на властта е друга последица от разпространението на ИКТ. Глобалните платформи ще доведат до огромни печалби и до неравенство както в държавите, така и между тях. Радикално се променят работните места, образованието и необходимите умения, като се подчертава, че техниката променя хората и хората променят техниката.

Книгата на проф. Данаилов е важно събитие за професионалната икономическа колегия с поставянето на нови, неизследвани проблеми, свързани с дигитализацията на българското стопанство. Тя ще привлече вниманието и на широк кръг читатели, които се интересуват от близките и по-далечните промени в бизнеса и в обществото.

Проф. д-р ик. н. Росица Чобанова